

Т.М. ЛИСЯНСЬКА

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

ВИДАВНИЦТВО "КАРАВЕЛА"

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

Т.М. ЛИСЯНСЬКА

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Рекомендовано

*Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник
для студентів вищих навчальних закладів*

Друге видання,
виправлене й доповнене

Київ "Каравела" 2012

УДК 330.101.542
ББК 65.053
Л 26

*Гриф надано Міністерством
освіти і науки, молоді та спорту України
(лист № 1/11-10920 від 21.11.2011 р.)*

Рецензенти:

Н.В. Чепелева,

дійсний член НАПН України,
доктор психологічних наук, професор
(Інститут психології НАПН України)

І.С. Булах,

доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри
теоретичної і консультативної психології Інституту психології,
соціології та управління НПУ імені М.П. Драгоманова

Лисянська Т.М.

Л 26 Педагогічна психологія: Навч. посібн. - 2-ге вид., випр. і доп. -
К.: Каравела, 2012.-264 с.

ISBN 978-966-2229-27-1

У посібнику висвітлюються сучасні досягнення у педагогічній психології.

Призначений для студентів вищих і середніх педагогічних навчальних закладів, для слухачів післядипломної освіти, вчителів, практичних психологів, соціальних працівників, вихователів та батьків.

УДК 330.101.542
ББК 65.053

ISBN 978-966-2229-27-1

© Лисянська Т.М., 2012
© Видавництво "Каравела", 2012

ЗМІСТ

Передмова.....	6
Розділ 1. ПРЕДМЕТ, ЗАВДАННЯ І МЕТОДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.....	7
1.1. Предмет педагогічної психології.....	7
1.2. Основні історичні етапи розвитку педагогічної психології.....	11
1.3. Методологічні основи педагогічної психології.....	16
1.4. Завдання педагогічної психології.....	20
1.5. Методи педагогічної психології.....	21
Контрольні запитання, тести і завдання.....	24
Література.....	24
Розділ 2. ПОНЯТТЯ ПРО УЧІННЯ. УЧБОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ ЯК ОДНА З ФОРМ УЧІННЯ.....	26
2.1.3 історії психології учіння.....	32
2.2. Види учіння та структура учбової діяльності учнів.....	39
2.3. Процес засвоєння як зміст учбової діяльності учнів.....	46
2.4. Особливості оволодіння учнями учбовою діяльністю.....	49
2.5. Вміння самостійно вчитися.....	54
2.6. Низька результативність в учінні, її причини та запобігання.....	57
Контрольні запитання, тести і завдання.....	61
Література.....	62
Розділ 3. ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ.....	64
3.1. Поняття про навчання та його психологічні механізми.....	65
3.2. Психологічний погляд на дидактичні принципи.....	67
3.3. Теорії і технології навчання.....	69
3.4. Класифікація навчання.....	81
3.5. Моделі навчання.....	85
3.6. Психологічні основи змісту навчання.....	87
3.7. Управління процесом навчання.....	88
3.7.1. Концепції управління процесом навчання.....	88
3.7.2. Управління як забезпечення єдності основних функцій діяльності вчителя та учнів.....	92

3.8. Психологічний аналіз уроку.....	108
Контрольні запитання, тести і завдання.....	114
Література.....	114
Розділ 4. ПСИХОЛОГІЯ ВИХОВАННЯ.....	116
4.1. Поняття про психологію виховання і її предмет вивчення.....	116
4.2. Виховання у педагогічному процесі.....	117
4.3. Історичний рух психологічної думки про виховання.....	126
4.4. Про психологічні механізми та етапи формування властивостей особистості.....	130
4.5. Управління процесом виховання.....	134
4.5.1. Ціннісно-інтелектуально-емоційний шлях формування якостей особистості.....	134
4.5.2. Самовиховання як мета перетворення зовнішніх виховних впливів у самоуправління.....	142
4.5.3. Самостійність, дисциплінованість і відповідальність як особистісно-психологічні утворення.....	144
4.5.4. Спілкування у процесі виховання.....	151
4.5.5. Вікові аспекти виховання учнів та індивідуальний підхід.....	156
4.6. Специфіка роботи з дітьми ускладненої поведінки.....	158
4.6.1. Поняття "важковиховуваний" і категорії "важких" дітей.....	158
4.6.2. Безпритульність, азартні захоплення, звички лихословити, паління як прояви дисгармонійної поведінки.....	167
4.6.3. Психологічний аспект виникнення наркозалежності у дітей.....	172
4.6.4. Статеві девіації у підлітків.....	174
4.6.5. Самотність як прояв кризового стану особистості.....	177
4.6.6. Вивчення "важких" дітей і корекція порушень в їх поведінці.....	183
4.7. Вчинок як вираження моральності. Види вчинку. Аналіз вчинку.....	191
4.8. Показники та критерії вихованості особистості.....	205
4.9. Психологія виховання дітей в сім'ї.....	212
4.9.1. Сім'я як система.....	213

4.9.2. Завдання сім'ї.....	215
4.9.3. Виховні впливи сім'ї.....	215
4.9.4. Специфіка сімейного виховання і взаємин.....	217
4.9.5. Принципи сімейного виховання.....	220
4.9.6. Стилі сімейного виховання.....	220
Контрольні запитання, тести і завдання.....	228
Література.....	228
Розділ 5. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАЦІ ТА ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ.....	231
5.1. Своєрідність педагогічної праці.....	231
5.2. Психологія педагогічної праці.....	233
5.2.1. Структура педагогічної діяльності.....	233
5.2.2. Структурно-ієрархічна модель особистості вчителя.....	237
5.2.3. Педагогічні здібності.....	238
5.2.4. Педагогічні вміння.....	243
5.2.5. Педагогічне спілкування.....	246
5.2.6. Стилі педагогічного спілкування та педагогічної діяльності.....	248
5.3. Про педагогічну майстерність і педагогічну культуру.....	252
Контрольні запитання, тести і завдання.....	254
Література.....	254
Додаток. Схема психологічного аналізу уроку (за Б.С. і Н.В. Волковими).....	256